Teorii și ipostaze ale auctorialității în epoca globalizării digitale (1980-2020). Partea I

Alex CIOROGAR

Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, Facultatea de Litere
Babeș-Bolyai University of Cluj-Napoca, Faculty of Letters
Personal e-mail: alex.ciorogar@lett.ubbcluj.ro

Theories and Practices of Authorship in the Age of Digital Globalization (1980-2020). Part I

In current debates of authorship, a somewhat controversial issue has surprisingly been the centuries-old argument surrounding the status of creative subjects. Some academics have briskly asserted that the author is categorically dead. On the other hand, however, others have claimed quite the contrary. As such, an extraordinary number of researchers sustain that the (same) author has made a definite come-back. I will try to show that all debates surrounding the-death-and-return-of-the-author conundrum should readily be discarded since they are directly accountable for the conceptual deadlock we find ourselves in today. Consequently, my paper will focus on emphasizing new ways in which literary scholars could come to terms with what's unfolding right in front of our eyes: a new regime of authoriality.

Keywords: authorship, ecology of knowledge, conceptual history, the age of digital globalization, the ascension of authorship.

Steve Jobs deține încă „funcția de autor" asupra tuturor produselor Apple. Figură discursivă, autorul așteaptă să-i fie recunoscute, culmea, drepturile pecuniare. Sublim, însă pe măsură ce se-nmulțesc, autorii experimentelor digitale par totuși să lipsească cu desăvârșire. Auctorialitatea – un fenomen care nici măcar nu poate fi circumscris, iată, zonei culturale – rămâne o noțiune multifațetată și, prin extensie, controversată. Sub mantaua sa sunt incluse, fără prea mult discernământ, tot soiul de conținuturi de la practici ori idei la funcții sau persoane[1]. Problematica auctorialității a fost – chestiunea nu e deloc surprinzătoare – constant dezbătută și chiar disputată.

Articolul de față avansează o serie de reflecții critice care, dincolo de o sintetică indexare comparativă a modelelor teoretice centrale, investighează modurile în care câteva dintre aceste noi paradigme au tratat – sau, am putea spune, a felurilor în care diferite încercări critice au maltratat, vom vedea – problema auctorialității. Lucrarea e preocupată, deci, și de evaluarea atitudinilor prin intermediul cărora diverse câmpuri teoretice se raportează, la începutului veacului curent, la una dintre categoriile principale ale gândirii literare – auctorialitatea.

La mijlocul anilor șaizeci, științele socio-umane (istoriografia literară, filosofia neo-marxistă, sociologia

artei, psihanaliza, lingvistica structuralistă și critica literară – lista nu e nici pe departe exhaustivă) se intersectaseră în interesul acordat problematizării ideii de autor și, în sens larg, demitizării celei de subiectivitate. Chiar dacă pe parcurs dezbaterea s-a tot dezvoltat, mai ales cu apariția și răspândirea internetului și a tehnologiilor digitale, eseuri precum „Moartea autorului" (Roland Barthes, 1967[2]) sau „Ce este un autor?" (Michel Foucault, 1969[3]) rămân, din păcate, cele mai importante puncte de referință ale domeniului. Afirm faptul cu regret fiindcă, deși ele reprezintă, într-adevăr, vârfurile de lance ale poststructuralismului francez (poate chiar ale întregii teorii critice postbelice) și două dintre cele mai provocatoare eseuri critice ale modernității literare, comunitatea academică n-a reușit – nici la jumătate de veac după apariția celor două studii fondatoare – să propună noi modele cel puțin la fel de credibile. Chiar dacă nu se află în totală obsolescență, cele două texte legitimatoare sunt, totuși, învechite și, din nefericire, mai mult citate, decât citite.

Tocmai din acest considerent am început să mă întreb care ar fi motivele pentru care discursurile reflexive nu par să fi revenit, de la începutul anilor nouăzeci încoace, asupra acestei problematici sau, mai bine spus, care ar fi cauzele pentru care investigațiile din sfera studiilor auctoriale – cu excepția, poate, a exercițiilor de stilometrie – n-au mai reușit, în intervalul temporal amintit, să dirijeze atenția comunității academice, așa cum o făcuseră în cea de-a doua jumătate a veacului trecut. Pe scurt, întrebarea la care am început să caut un răspuns ar fi următoarea: de ce nu mai e autorul important în studiile literare? Adevărul e că tematica n-a dispărut niciodată din atenția cercetătorilor. Ea s-a retras însă într-un con de umbră al studiilor academice. A contribuit aici și faptul că ideile de intertextualitate și, mai apoi, cea de hypertextualitate acaparaseră întreg interesul teoreticienilor atenți, spre sfârșitul mileniului trecut, la problemele actualității. Pe de altă parte, retorica oficială a sferei academice se concentrase pe promovarea unor practici și strategii de interpretare axate în jurul vidului creat de recent decedatul autor.

Nu fără a reliefa punctele de așa-zisă ruptură epistemologică, trasarea unor linii de continuitate între contribuțiile conceptuale din cea de-a doua jumătate a veacului trecut și reflecțiile acestui început de secol s-a dovedit a fi o direcție de cercetare prioritară. Poate ar trebui notat și faptul că intervalul temporal ales marchează, pe de-o parte, momentul rotunjirii teoriilor responsabile de nașterea studiilor auctoriale moderne (Roland Barthes decedase în 1980, în urma unui banal accident de mașină, iar Michel Foucault, ceva mai tragic, în 1984) și, pe de alta, limita de sus a contemporaneității noastre (2020). Valorificând cotiturile actualității, fiecare episod al serialului va fi dedicat, așadar, unei noi direcții de cercetare ori unei recent apărute mișcări artistice capabile să modifice structura ori rolul configurațiilor auctoriale[4].

Investigând noi paradigme ale subiectivității auctoriale (de sfârșit de sec. XX și, mai ales, de început de sec. XXI), articolul de față examinează felurile în care definițiile poststructuraliste ale auctorialității se confruntă azi cu o serie întreagă de accepțiuni relaționale ale individualității literare creatoare (autorul). Astfel, descrierea și contextualizarea fenomenelor auctoriale recente necesită alcătuirea unui model explicativ capabil să articuleze atât multitudinea teoriilor auctoriale contemporane, cât și relația conceptului cu diferite medii ori instituții culturale. Comentariile mele vor fi atent încadrate de o mai largă – chiar dacă, pe alocuri, implicită – meditație privind statutul și condițiile actuale ale subiectivității, cu atât mai mult cu cât, în ansamblul lor, studiile literare se află și ele – de cel puțin zece ani încoace – într-un pas grăbit spre digitalizare și, dacă pot să spun așa, spre postumanizare. Analizele mele vor ține cont, în sfârșit, de atmosfera sau contextul intelectual în care aceste noi propuneri conceptuale fuseseră ori sunt implicate. Importanța și, aș adăuga imediat, dificultatea investigației derivă, iată, din faptul că nu puține sunt disciplinele sau practicile discursive în preajma cărora sunt nevoit să staționez. Interdisciplinaritatea demonstrației reprezintă mai mult decât o simplă încercare de adecvare la standardele ori modele cercetării academice. Ea dă seama, în fapt, de eforturile mele privind adaptarea argumentelor la nebulozitatea subiectului tratat.

În ce privește nevoia unei noi evaluări epistemologice privind noțiunea de autor, aș zice că aceasta reiese nu doar din examinarea strategiilor puse în joc de o serie de scriitori contemporani, ci, mai important, din aspectul relativ haotic ce caracterizează cercetarea specializată actuală. Și mai imperioasă se dovedește a fi investigația dacă ne gândim la lipsa unor analize privind relațiile suficient de complicate – în epoca globalizării neoliberale – dintre cele două (adică dintre practica auctorială propriu-zisă, adică, și metacritica auctorială). Mă interesează, așadar, nu doar statutul, rolul și reprezentările auctoriale (sau nu doar acestea), ci, mai ales, felurile în care ele sunt teoretizate astăzi.

Deși extrem de ofertantă, teoria sistemelor[5] s-a dovedit a fi precară din cauza numărului mare de problematici pe care auctorialitatea le ridică. Cu alte cuvinte, pentru a putea problematiza în mod coerent un set relativ covârșitor de reflecții teoretice, am fost nevoit să fac saltul, așa cum vom vedea, de la epistemologie sistematică la birocrație ecologică, pentru că nu un model euristic, ci unul managerial se va fi dovedit a fi în cele din urmă satisfăcător. Așadar, dincolo de încadrarea cercetării în sfera istoriei conceptuale (în termenii unui Reinhart Koselleck[6]), metodologia lucrării e preluată dintr-o lucrare semnată de Atsushi Akera, „Constructing a Representation for an Ecology of Knowledge: Methodological Advances in the Integration of Knowledge in its Various Contexts"[7].

Plecând de la o critică sau dezvoltare a teoriei actorului-rețea, sintagma „ecologiei cunoașterii" e folosită ca metaforă epistemologică și reprezintă, înainte de toate, o modalitate alternativă de reprezentare și gestionare heterarhică a informațiilor care nu mai pot fi gândite, cum ziceam deja, nici prin teoria sistemelor, nici prin cea a câmpurilor bourdieusiene.

Voi avea în vedere, așadar, (1) informațiile prezente în zona teoriilor auctoriale (teorii, concepte, speculații, analize, reprezentări), luând în considerare (2) acțiunile și evenimentele (proceduri cognitive, fizice și sociale care convertesc informațiile în poziții de putere sau judecăți de valoare) generate de (3) agenții câmpului (indivizi, instituții, obiecte, tehnici - principiile gândirii lui Bruno Latour rămân inevitabile la nivelul fiecărui plan existențial) și, în sfârșit, (4) interdependența tuturor acestor elemente. Istoria conceptuală, pe de o parte, și ecologia cunoașterii, pe de alta, reprezintă, așadar, cele două mari discipline din interiorul cărora serialul inaugurat acum va împrumuta instrumente, noțiuni și tactici de lectură pentru a construi o metodologie hibridă de investigație a teoriilor auctoriale în epoca globalizării digitale (1980-2020).

Dacă ideea modernă de autor a luat naștere în urmă cu aproximativ patru sute de ani, trebuie reținut că stadiul actual al cercetării se bazează pe rezultatele investigațiilor desfășurate de-a lungul celor cinci decenii scurse de la sfârșitul anilor șaizeci. Cei care au încercat să înțeleagă evoluția acestui câmp știu că lipsa unui studiu care să cuprindă—dintr-o singură privire – majoritatea rezultatelor relevante la nivel mondial reprezintă una dintre cele mai stringente probleme ale momentului. Cei mai puțin familiarizați cu domeniul socotesc însă că aproape nimic relevant n-a mai fost publicat pe tematica respectivă. Articolul va investiga uzajele contemporane ale noțiunii (de la Foucault la Bernard Lahire[8], dacă vreți), survolând disciplinele și spațiile culturale ale căror contribuții au devenit, în ultimele trei decenii, reprezentative la nivel mondial. Voi insista asupra acelor aspecte sau dimensiuni ale auctorialității care au fost tratate fie neglijent, fie care n-au intrat deloc în atenția discursului teoretic până acum.

O altă problemă a literaturii de specialitate rămâne aceea că, deși pornește de la textele semnate de Barthes și Foucault, ea se oprește, din păcate, în același punct. De la un clișeu la altul, dezbaterile glisează, iată, de la moartea la întoarcerea autorului. Ceea ce ar putea lăsa impresia, încă o dată, că, cel puțin din punct de vedere teoretic, domeniul n-a evoluat aproape deloc. Lucrurile, vom vedea, nu stau însă chiar așa. Începute, cum ziceam, în urmă cu 50 de ani, aceste controverse continuă să direcționeze discuțiile academice actuale, chiar dacă în mod indirect, astfel încât investigarea acestui câmp devine obligatorie din cel puțin trei motive: (1) pentru că orice discuție despre problema autorului implică o dezbatere serioasă privind definițiile și evoluția tipologică a poeticilor și a formelor literare actuale; (2) fiindcă toate investigațiile dedicate auctorialității ridică întrebări privind natura interpretării, a intenționalității și a evaluării; în plus, pentru că (3) auctorialitatea rămâne un concept capabil să polarizeze câmpul literar, cu atât mai mult cu cât mecanismele și strategiile pe care scriitorii le utilizează pentru a ocupa anumite poziții în sfera culturală reflectă, în subsidiar, relevanța politico-socială a practicilor literare.

Nimeni n-a înaintat, până acum, un cadru conceptual capabil să explice, dincolo de metafora „întoarcerii auctoriale", problematica noțiunii de autor, așa cum se prezintă ea azi. La fel cum niciuna dintre puținele contribuții ce tratează în mod relativ frontal această problematică n-a schițat, până în acest moment, vreo definiție pozitivă a auctorialității. Din păcate, cele câteva excepții valoroase rămân cantonate într-o înțelegere strict sociologică a literaturii, în aceeași măsură în care, deși încercări există și aici, paradigma *world literature* nu pare capabilă să explice funcțiile subiecților individuali – nici măcar atunci când vine vorba de studiile cantitativ-digitale – în cadrul dinamicii și a formelor literaturii/literaturilor transnaționale[9]. Simplu spus, până și globalizarea câmpului literar ridică o problemă de ordin auctorial, fiindcă impune nevoia reconsiderării statutului noului tip de subiect creator. Or, auctorialitatea a fost dintotdeauna, cu atât mai mult în perioada sa modernă, un concept multidimensional, greu de elucidat. Mai mult, demonizarea autorului reprezintă, țin din nou să subliniez, o problemă recurentă în evoluția istoriei culturii și a criticii occidentale. Dacă în antichitate, de pildă, Platon părea convins că poetul trebuia alungat din cetate, Barthes și Foucault se grăbiseră, la sfârșitul anilor șaizeci, să-l izgonească și din citate.

Cu toate acestea, trebuie să menționăm că auctorialitatea se află, oarecum tangențial, pe agenda câtorva dintre cei mai influenți cercetători ai momentului. Relevantă e, în spațiul francofon, recenta înnoire a studiilor de critică biografică, stimulate, în primul rând, de eforturile anumitor grupuri de a legitima seria cercetărilor figurale (postura la Alain Viala[10] și J. Meizoz[11], scenografia la José-Luis Diaz[12], ethosul și imaginea la Dominique Maingueneau[13] ori Ruth Amossy[14] și, în fine, iconografia la Federico Ferrari și Jean-Luc Nancy[15]) și, în al doilea rând, de atenția pe care sociologia artelor o acordă azi reconfigurării condițiilor culturale, politice și economice din jurul subiectivității creatoare (Pierre-Michel Menger[16], Natalie Heinich[17], și Gisèle Sapiro[18]). În spațiul anglo-american, pe de altă parte, putem vorbi despre apariția studiilor de celebritate literară[19], dar și despre nașterea unei discipline intitulate *persona studies*[20].

Mai mult, cele două decenii care s-au scurs deja de la apariția unor antologii de texte fundamentale privind auctorialitatea („Authorship: From Plato to the Postmodern. A Reader", realizată de Seán Burke, Edinburgh University Press, 1995[21]; sau „L'Auteur", ediție coordonată de Alain Brunn, GF Flammarion, 2001[22]) și înființarea unui jurnal

academic dedicat în exclusivitate ideii de autor (*Authorship Journal* la Universitatea din Ghent, Belgia) atestă, dacă mai era nevoie, urgența elucidării noțiunilor și-a instrumentelor principale ale domeniului. Rând pe rând, voi încerca, așadar, nu doar să completez o serie de spații albe, ci, mai important, să subliniez—prin contractarea unor schimburi academice suficient de eterogene—neajunsurile acestor propuneri conceptuale.

E adevărat. Gradul de atracție pe care conceptul îl suscită nu e direct proporțional cu precizia ori claritatea contribuțiilor teoretice discutate. Fără a suferi de o vastitate fără margini, lucrarea de față nu poate fi acuzată de interdisciplinaritate exacerbată, și asta tocmai fiindcă auctorialitatea însăși rămâne un fenomen istoric multifațetat. Ea și-a extins tentaculele conceptuale în interiorul multor sfere de existență. Una dintre soluțiile cele mai facile ar fi fost cea a postulării existenței unui principiu al pluralității modurilor de existență ale auctorialității, cu o formulă împrumutată de la Etienne Souriau (*Les différents modes d'existence*, 1943, reeditată în 2009 de Isabelle Stengers și Bruno Latour la University of Minnesota Press[23]), citat și de G. Genette în *Opera artei* (în Vol. I, *Imanență și transcendență* - pag. 34[24]). Ceea ce propun însă în continuare e, în schimb, o concentrare lucidă și, tocmai de aceea, polemică la adresa celor care nu gândesc această problematică în afara unui cadru teoretic poststructuralist/postcolonialist/postmodern.

Fiind, astfel, un câmp de cercetare extrem de proteic, m-am străduit să îmbin claritatea expunerii cu o anumită îndrăzneală teoretică. Pentru că a cerceta – în epoca globalizării digitale – morfologia raporturilor dintre discursul critic și literatură înseamnă, între altele, a investiga metamorfoza relațiilor dintre gândirea teoretică și practica auctorialității. Ca un soi de corolar, demonstrația dorește să elucideze mecanismele prin care comunitatea literară și, în mod special, discuțiile din jurul auctorialității ar putea redefini valoarea și scopurile scriiturii literare. Ceea ce înseamnă că vom putea schița, cel puțin parțial, o parte a strategiilor prin care literatura – sau mitologiile acesteia – ar putea fi reintegrate sau chiar relegitimate în fața constrângerilor și a crizelor societății contemporane. Pentru a contribui la conversația intelectuală actuală, lucrarea va intra în dialog direct, cum spuneam, cu câteva dintre cele mai importante idei reperabile pe harta gândirii și a literelor contemporane. Situându-mi demonstrația în centrul acestor dezbateri, argumentul central al discursului va deveni polemic la adresa tropilor dominanți. Nevoită să sacrifice câteva din locurile comune („întoarcerea autorului", de pildă), lucrarea vizează construcția unei noi ipoteze privind statutul auctorialității în epoca globalizării digitale[25].

Pare că suntem martorii unui foarte interesant proces de transhumanță. Dat fiind faptul că instrumentele auctoriale se află astăzi la îndemâna oricui, ea nu mai reprezintă o simplă postură ori o funcție (sau nu doar așa ceva), ci, mai curând, un soi de facilitate mediată, în primul rând, economic și, în al doilea rând, tehnologic. Însă acest aspect reprezintă doar unul dintre elementele care compun, în actualitate, imaginea caleidoscopică a ideii de autor. Un altul îl reprezintă, de pildă, problema drepturilor de autor și nevoia stabilirii unui cadru de referință internațional al acestora. Indiferent de cum am privi lucrurile, definiția teoretică a auctorialității recente nu poate fi rezumată printr-o simplă serie de condiții necesare și suficiente, în aceeași măsură în care o tradițională istorie evenimențială s-ar fi dovedit a fi înșelătoare. Ceea ce putem face, în schimb, e să fixăm ambiguitățile ori ambivalențele auctorialității.

Proiectat ca o dare de seamă a auctorialității recente, serialul inaugurat acum își propune, deci, actualizarea modului în care termenul e utilizat azi în câteva dintre cele mai noi și relevante contribuții ale domeniului. Pentru a sistematiza discuția teoretică și istoria problemei, aș zice că studiile de autor sunt disputate azi de cel puțin trei tabere: (1) cei care susțin în continuare că autorul e mort; (2) cei care susțin că el nu a murit, în fapt, niciodată și, în sfârșit, (3) cei care spun că autorul s-a întors în mod definitiv. Se vede destul de clar, însă, că niciuna dintre aceste poziții nu se desprinde cu adevărat de liniile de gândire ale veacului trecut. Niciuna nu propune, cu alte cuvinte, o nouă definiție a auctorialității contemporane. Schimbările radicale ce au avut loc – și asta nu doar în interiorul studiilor literare – necesită, iată, o revizitare și o extindere a canonului lexical.

Trebuie să depășim, așadar, toate cele trei mari clișee enumerate mai sus. O reconstrucție sistematică a discursurilor ce au azi în vizor problema auctorialității s-a dovedit a fi singura soluție acceptabilă. Chiar dacă din cuprinsul articolelor nu va lipsi nici examenul tipologic, înțelegerea noului statut auctorial va fi tradusă (a se citi actualizată) printr-o metaforă epistemologică: „înălțarea autorului". Cu alte cuvinte, aș spune că depășirea etapei cunoscute – îndeosebi de-a lungul anilor nouăzeci – drept „întoarcerea auctorială"[26] ar putea reprezenta, alături de alegerea de a păși într-un alt regim al productivității scripturale, nu doar o evidență, ci o convenție și-o necesitate paradigmatică.

Pentru o mai bună înțelegere a posibilităților de contextualizare și conceptualizare a acestui nou regim auctorial ar trebui invocată demonstrația elaborată de Galin Tihanov undeva la începutul noului mileniu. Într-un articol dedicat originilor teoriei literare moderne, criticul bulgar discută existența mai multor regimuri de relevanță a literaturii (un termen preluat, așa cum bine indică el însuși, de la Michel Foucault). Tihanov nu discută, în fond, decât trei asemenea regimuri: cel al relevanței artistice (o apreciere a literarității), cel al relevanței social-politice și cel al relevanței pragmatice în care opera e evaluată ca experiență, distracție sau terapie (retragerea în consumul privat ca mijloc escapist în fața formelor de comunicare mediatizate și a comodificării

timpului liber)[27]. Deși cele trei regimuri de relevanță pot într-adevăr coexista, cum Tihanov însuși admite, doar unul dintre acestea apare drept dominant într-o anumită perioadă istorică. Ipoteza mea e că în cadrul acestor regimuri de relevanță ar putea fi identificate o serie întreagă de forme alternative de structurare pe care le-aș numi regimuri auctoriale. Ele vorbesc, în fapt, despre statutul autorilor în diferite contexte și funcția acestora în procesele de valorizare a literaturii.

E adevărat, de pildă, așa cum bine observă același Tihanov, că, la mijlocul anilor șaizeci, toate cele trei regimuri de relevanță ale literaturii fuseseră (mai mult sau mai puțin) suprapuse. Ceea ce nu a constatat însă, e faptul că toate trei avuseseră în centrul lor o modalitate specifică de fructificare a auctorialității. Așa cum bine știm, de pildă, (1) teoretizarea și aprecierea textualității venise cu prețul morții autorului. Pe de altă parte, (2) pozițiile cu încărcătură socială își revendicaseră politicile identitare drept principala lor formă de luptă. Regimul pragmatic (3) captase, în schimb, ceva din primele două. După ce-i fusese retrasă autonomia (controlul scriitorului în procesele de producție, distribuție și receptare fusese deteritorializat și pus pe seama instituțiilor și a mecanismelor ce controlează piața de carte), autorul devenise victima unei noi comercializări – autorul ajunsese a fi, adică, mascota propriului text.

Acolo unde proaspăt înființata instituție literară impusese auctorialitatea drept forma supremă a dominației spiritual-politice (sacralizarea autorului, în termenii lui Benichou[28], ca geniu național și reprezentat al sensibilității întregului popor)[29], descrierea procesului de verticalizare a auctorialității (noul regim auctorial) se va dovedi a fi, la începutul acestui secol XXI, indispensabilă. Detenta „înălțării auctoriale" s-a arătat a fi, în final, o problemă greu de controlat. În sens pozitiv și îmbucurător, (a) pentru că metafora s-a adeverit a fi mult mai generoasă decât prevăzusem inițial. În sens negativ, (b) pentru că nici acest serial nu va reuși să acopere tot ceea ce mi-aș fi dorit. De prisos să notez că alte studii vor fi dedicate investigării zonelor rămase în afara episoadelor ce urmează a fi consumate în paginile Revistei Transilvania.

Cu toate acestea, un lucru e cert: nașterea noului regim al subiectivității creatoare nu va fi proclamată decât odată cu moartea mitului întoarcerii auctoriale.

Note:

1. Vezi, în acest sens, un text despre pluralitatea formelor auctoriale: Alex Ciorogar, „The Ecology of Authorial Ascension", *French Studies Bulletin* 41, nr. 154 (2020).
2. Roland Barthes, „The Death of The Author", *ASPEN*, nr. 5-6. http://www.ubu.com/aspen/aspen5and6/. Accesat la data de 16 martie 2020.
3. Michel Foucault, *Ce este un autor? Studii și conferințe*, traducere de Bogdan Ghiu și Ciprian Mihali, cuvînt înainte de Bogdan Ghiu și postfață de Corneliu Bîlbă (Cluj-Napoca: Idea Design & Print, 2004).
4. Un aspect care nu va figura în paginile Revistei Transilvania se referă la ipostaza autorului ca traducător. Vezi Alex Ciorogar, „Beyond Print and Invisibility. «Translatorship» in the Age of Digital Globalization", în *The Culture of Translation in Romania/ Übersetzungskultur und Literaturübersetzen in Rumänien*, eds. Maria Sass, Ștefan Baghiu și Vlad Pojoga (Berlin: Peter Lang, 2018).
5. Vezi, de pildă, Niklas Luhmann, *Introduction to Systems Theory* (Cambridge and Malden: Polity Press, 2012).
6. Reinhart Koselleck, *Conceptele și istoriile lor. Semantica și pragmatica limbajului social-politic*, cu două contribuții ale lui Ulrike Spree și Willibald Steinmetz, traducere din limba germană de Gabriel H. Decuble și Mari Oruz, coordonarea și unificarea traducerii Gabriel H. Decuble (București: Editura Art, 2009).
7. Atsushi Akera, „Constructing a Representation for an Ecology of Knowledge: Methodological Advances in the Integration of Knowledge and its Various Contexts" în *Social Studies of Science* 37, nr. 3 (2004).
8. Vezi Bernard Lahire, *La culture des individus: dissonances culturelles et distinction de soi* (Paris: La Découverte, 2006); Bernard Lahire, *Franz Kafka: éléments pour une théorie de la création littéraire* (Paris: La Découverte, 2010; Bernard Lahire, *Omul plural. Către o sociologie psihologică* (Iași: Polirom, 2000); Bernard Lahire, „The Individual and the Mixing of Genres: Cultural Dissonance and Self-Distinction", *Poetics*, vol. 36 (2008); Bernard Lahire, Marlon Jones, „Literature is Not Just a Battlefield", *New Literary History* 46, nr. 3, (2015); Bernard Lahire, „The Double Life of Writers", *New Literary History* 41, nr. 2 (2010).
9. Cu o singură excepție: Rebecca Braun, „Introduction: The Rise of the World Author from the Death of World Literature", *Seminar: A Journal of Germanic Studies* 51, nr. 2 (2015); Rebecca Braun, „TheWorld Author in Us All: Conceptualising Fame and Agency in the Global Literary Market", *Celebrity Studies* 7, nr. 4 (2016).
10. Alain Viala, *Naissance de l'écrivain. Sociologie de la littérature à l'âge classique* (Paris, Editions de Minuit, 1985).
11. Jérôme Meizoz, *Postures littéraires. Mises en scène modernes de l'auteur* (Geneva: Editions Slatkine, 2007); Jérôme Meizoz, *La fabrique des singularités. Postures littéraires II,* (Geneva: Editions Slatkine, 2011); Jean-Claude Mühlethaler, Jérôme Meizoz, „Avant-propos", *Fabula / Les colloques, Posture d'auteurs: du Moyen Âge à la modernité*, http://www.fabula.org/colloques/document2412.php. Pagină accesată la data de 13 Februarie 2019; Jérôme Meizoz, *Posture d'auteur*. http://www.fabula.org/atelier.php?La_posture_d%27auteur. Pagină accesată la data de 13 Februarie 2019; Jérôme Meizoz, *La Littérature «en personne». Scène médiatique et formes d'incarnation* (Geneva-Paris: Slatkine, «Érudition», 2016); Jérôme Meizoz, „Ce que l'on fait dire au silence: posture, ethos, image d'auteur" în

Argumentation et Analyse du Discours, nr. 3 (2009). http://aad.revues.org/667. Accesat la data de 01 Octombrie 2016; Jérôme Meizoz, „Modern Posterities of Posture. Jean-Jacques Rousseau" în Gillis J. Dorleijn, Ralf Grüttemeier, Liesbeth Korthals Altes (eds.), *Authorship Revisited. Conceptions of Authorship Around 1900 and 2000* (Leuven-Paris-Walpole: Peeters, 2010).

12. José-Luis Diaz, *L'écrivain imaginaire: Scénographies auctoriales à l'époque romantique* (Paris: Honoré Champion, 2007); José-Luis Diaz, *L'écrivain imaginaire: Scénographies auctoriales à l'époque romantique*, (Paris: Honoré Champion, 2007).
13. Dominique Maingueneau, „Le recours à l'ethos dans l'analyse du discours littéraire" în *Fabula/Les colloques, Posture d'auteurs: du Moyen Âge à la modernité*. http://www.fabula.org/colloques/document2424.php. Pagină consultată la data de 14 Februarie 2019; Dominique Maingueneau, „L'èthos: un articulateur" în *COnTEXTES*, nr. 13 (2013). http://journals.openedition.org/contextes/5772. DOI: 10.4000/contextes.5772. Pagină consultată la data de 15 Februarie 2019; Dominique Maingueneau, „Auteur et image d'auteur en analyse du discours" în *Argumentation et Analyse du Discours*, nr. 3 (2009), 6. http://aad.revues.org/660. Accesat la data de 1 Octombrie 2016.
14. Ruth Amossy, „La double nature de l'image d'auteur", *Argumentation et Analyse du Discours*, nr. 3 (2009), 13. http://aad.revues.org/662. Accesat la data de 01 Octombrie 2016;
15. Federico Ferrari, Jean-Luc Nancy, *Iconographie de l'auteur* (Paris: Galilée, 2005).
16. Pierre-Michel Menger, *The Economics of Creativity* (Cambridge MA: Harvard University Press, 2014).
17. Nathalie Heinich, *Être écrivain. Création et identité* (Paris: La Découverte, 2000); Nathalie Heinich, „Entre œuvre et personne: Pamour de Part en régime de singularité", *Communications*, 64 (1997). *La création*, sous la direction de François Flahault et Jean-Marie Schaeffer. pp. 153-171; Nathalie Heinich, *De la visibilité: Excellence et singularité en régime médiatique* (Paris: Gallimard, 2012); Nathalie Heinich, *L'élite artiste. Excellence et singularité en régime démocratique* (Paris: Gallimard, 2005);
18. Gisèle Sapiro, „Authorship and Responsibility. The Case of Emile Zola's Commitment in The Dreyfus Affair" în Gillis J. Dorleijn, Ralf Grüttemeier, Liesbeth Korthals Altes (eds.), *Authorship Revisited. Conceptions of Authorship Around 1900 and 2000* (Leuven-Paris-Walpole: Peeters, 2010); Gisèle Sapiro, „Droit et histoire de la littérature: la construction de la notion d'auteur", *Revue d'histoire du XIXe siècle* 48 (2014). Accesat la data de 12 Ianuarie 2015. URL: http:// rh19.revues.org/4660; Gisèle Sapiro, „The Writer's Responsibility in France: From Flaubert to Sartre", *French Politics Culture & Society* 25, nr. 1 (2007).
19. Vezi, de pildă, Joe Moran, *Star Authors. Literary Celebrity in America* (London - Sterling, VA: Pluto Press, 2000).
20. Kim Barbour, P. David Marshall, Christopher Moore, „Persona to Persona Studies", *M/C Journal. A Journal of Media and Culture* 17, nr. 3 (2014).
21. Seán Burke, *Authorship: From Plato to the Postmodern. A Reader* [1995] (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006).
22. Alain Brunn, *L'Auteur* (Paris: Flammarion, 2001).
23. Etienne Souriau, *Les différents modes d'existence*, reeditată de Isabelle Stengers și Bruno Latour [1943] (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2009).
24. Gerard Genette, *Opera artei. Volumul I. Imanență și transcendență* (București: Editura Univers, 1999).
25. Pentru o contextualizare a modurilor în care trecerea la mediul digital influențează producția literaturii, vezi Vlad Pojoga, "The Change of Medium and the Medium that Changes: Narrative Literature, Networks, and the Digital", *Transylvanian Review*, vol. XXVIII, Supplement 1 (2019): 203-215.
26. Vezi Dragoș Varga și Ștefan Baghiu, "Theories of the Biographical Genres in Romanian Postwar Criticism", *Transylvanian Review*, vol. XXVIII, Supplement No. 1 (2019): 33-43.
27. Galin Tihanov, „Why Did Modern Literary Theory Originate in Central and Eastern Europe? (And Why is it Now Dead?)", *Common Knowledge* 10. nr. 1 (2004): 79-80.
28. Paul Bénichou, *Le Sacre de l'écrivain (1750-1830). Essai sur l'avènement d'un pouvoir spirituel laïque dans la France moderne* (Paris: Gallimard, 1973).
29. ***, *Encyclopaedia Universalis*, Corpus 3, Arp-Bernstein, (Paris: Encyclopaedia universalis, 2008), 480.

Bibliography:

***. *Encyclopaedia Universalis*: *Corpus 3, Arp-Bernstein*. Paris: Éditeur À Paris, 2008.

Akera, Atsushi. "Constructing a Representation for an Ecology of Knowledge: Methodological Advances in the Integration of Knowledge and its Various Contexts." *Social Studies of Science* 37, no. 3 (2004).

Amossy, Ruth. "La double nature de l'image d'auteur." *Argumentation et Analyse du Discours*, no. 3 (2009).

Barbour, Kim, P. David Marshall, and Christopher Moore. "Persona to Persona Studies." *M/C Journal. A Journal of Media and Culture* 17, no. 3 (2014).

Barthes, Roland. "The Death of The Author." *ASPEN*, no. 5-6 (1967).

Bénichou, Paul. *Le Sacre de l'écrivain (1750-1830). Essai sur l'avènement d'un pouvoir spirituel laïque dans la France moderne*. Paris: Gallimard, 1973.

Braun, Rebecca. "Introduction: The Rise of the World Author from the Death of World Literature." *Seminar: A Journal of Germanic Studies* 51, no. 2 (2015).

Braun, Rebecca. "The World Author in Us All: Conceptualising Fame and Agency in the Global Literary Market." *Celebrity Studies* 7, no. 4 (2016).
Brunn, Alain. *L'Auteur*. Paris: Flammarion, 2001.
Burke, Seán. *Authorship: From Plato to the Postmodern. A Reader*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006.
Ciorogar, Alex. "Beyond Print and Invisibility. 'Translatorship' in the Age of Digital Globalization." In *The Culture of Translation in Romania/ Übersetzungskultur und Literaturübersetzen in Rumänien*, edited by Maria Sass, Ștefan Baghiu, and Vlad Pojoga (Berlin: Peter Lang, 2018).
Ciorogar, Alex. "The Ecology of Authorial Ascension." *French Studies Bulletin* 41, no. 154 (2020): 19-25.
Diaz, José-Luis. *L'écrivain imaginaire: Scénographies auctoriales à l'époque romantique*. Paris: Honoré Champion, 2007.
Dorleijn, Gillis J., Ralf Grüttemeier, and Liesbeth Korthals Altes, eds. *Authorship Revisited. Conceptions of Authorship Around 1900 and 2000*. Leuven: Peeters, 2010.
Ferrari, Federico, and Jean-Luc Nancy. *Iconographie de l'auteur*. Paris: Galilée, 2005.
Foucault, Michel. *Ce este un autor? Studii și conferințe*. Cluj-Napoca: Idea Design & Print, 2004.
Genette, Gerard. *Opera artei. Volumul I. Imanență și transcendență*. Bucharest: Editura Univers, 1999.
Heinich, Nathalie. "Entre œuvre et personne: Pamour de Part en régime de singularité." *Communications, La création*, no. 64 (1997).
Heinich, Nathalie. *De la visibilité: Excellence et singularité en régime médiatique*. Paris: Gallimard, 2012.
Heinich, Nathalie. *Être écrivain. Création et identité*. Paris: La Découverte, 2000.
Heinich, Nathalie. *L'élite artiste. Excellence et singularité en régime démocratique*. Paris: Gallimard, 2005.
Koselleck, Reinhart. *Conceptele și istoriile lor. Semantica și pragmatica limbajului social-politic*. Bucharest: Editura Art, 2009.
Lahire, Bernard, and Marlon Jones. "Literature is Not Just a Battlefield." *New Literary History* 46, no. 3 (2015).
Lahire, Bernard. "The Double Life of Writers." *New Literary History* 41, no. 2 (2010).
Lahire, Bernard. "The Individual and the Mixing of Genres: Cultural Dissonance and Self-Distinction." *Poetics* 36 (2008).
Lahire, Bernard. *Franz Kafka: éléments pour une théorie de la création littéraire*. Paris: La Découverte, 2010.
Lahire, Bernard. *La culture des individus: dissonances culturelles et distinction de soi*. Paris: La Découverte, 2006.
Lahire, Bernard. *Omul plural. Către o sociologie psihologică*. Iași: Polirom, 2000.
Luhmann, Niklas. *Introduction to Systems Theory*. Cambridge: Polity Press, 2012.
Maingueneau, Dominique. "Auteur et image d'auteur en analyse du discours." *Argumentation et Analyse du Discours*, no. 3 (2009).
Maingueneau, Dominique. "L'èthos: un articulateur." *COnTEXTES*, no. 13 (2013). DOI: 10.4000/contextes.5772.
Maingueneau, Dominique. "Le recours à l'ethos dans l'analyse du discours littéraire." *Fabula/Les colloques, Posture d'auteurs: du Moyen Âge à la modernité*, September 8 (2014).
http://www.fabula.org/colloques/document2424.php. Accessed May 27 2020.
Meizoz, Jérôme, "Modern Posterities of Posture. Jean-Jacques Rousseau." In *Authorship Revisited. Conceptions of Authorship Around 1900 and 2000*, edited by Gillis J. Dorleijn, Ralf Grüttemeier, and Liesbeth Korthals Altes. Leuven: Peeters, 2010.
Meizoz, Jérôme. "Ce que l'on fait dire au silence: posture, ethos, image d'auteur." *Argumentation et Analyse du Discours*, no. 3 (2009).
Meizoz, Jérôme. *La fabrique des singularités. Postures littéraires II.* Genève-Paris: Editions Slatkine, 2011.
Meizoz, Jérôme. *La Littérature «en personne». Scène médiatique et formes d'incarnation*, Genève-Paris: Editions Slatkine, 2016.
Meizoz, Jérôme. *Postures littéraires. Mises en scène modernes de l'auteur*, Genève-Paris: Editions Slatkine, 2007.
Menger, Pierre-Michel. *The Economics of Creativity*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2014.
Moran, Joe. *Star Authors. Literary Celebrity in America*. London: Pluto Press, 2000.
Mühlethaler, Jean-Claude, Jérôme Meizoz. "Avant-propos." *Fabula / Les colloques, Posture d'auteurs: du Moyen Âge à la modernité*, September 8 2014. http://www.fabula.org/colloques/document2412.php. Accessed May 27 2020.
Pojoga, Vlad. "The Change of Medium and the Medium that Changes: Narrative Literature, Networks, and the Digital." *Transylvanian Review*, vol. XXVIII, Supplement 1 (2019): 203-215.
Sapiro, Gisèle. "Authorship and Responsibility. The Case of Emile Zola's Commitment in The Dreyfus Affair." In *Authorship Revisited. Conceptions of Authorship Around 1900 and 2000*, edited by Gillis J. Dorleijn, Ralf Grüttemeier, and Liesbeth Korthals Altes. Leuven: Peeters, 2010.
Sapiro, Gisèle. "Droit et histoire de la littérature: la construction de la notion d'auteur." *Revue d'histoire du XIXe siècle* 48 (2014). DOI : 10.4000/rh19.4660.
Sapiro, Gisèle. "The Writer's Responsibility in France: From Flaubert to Sartre." *French Politics Culture & Society* 25, no. 1 (March 2007).
Souriau, Etienne. *Les différents modes d'existence*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2009.
Tihanov, Galin. "Why Did Modern Literary Theory Originate in Central and Eastern Europe? (And Why is it Now Dead?)." *Common Knowledge* 10, no. 1 (2004).
Varga, Dragoș, and Ștefan Baghiu. "Theories of the Biographical Genres in Romanian Postwar Criticism." *Transylvanian Review*, vol. XXVIII, Supplement No. 1 (2019): 33-43.
Viala, Alain. *Naissance de l'écrivain. Sociologie de la littérature à l'âge classique*. Paris: Editions de Minuit, 1985.